

AKO DON BOSCO, S MLADÝMI A PRE MLADÝCH

LIST SVÄTÉHO OTCA FRANTIŠKA

dôstojnému donovi Ángelovi Frenándezovi Artimemu
hlavnému predstavenému saleziánov

pri príležitosti dvojstého výročia narodenia sv. Jána Bosca

V Cirkvi je živá spomienka na svätého Jána Bosca, zakladateľa Saleziánskej kongregácie, Dcér Márie Pomocnice, Združenia saleziánov spolupracovníkov, Združenia Márie Pomocnice, a otca súčasnej saleziánskej rodiny. Taktiež je v Cirkvi živá spomienka na neho ako na svätého vychovávateľa a pastiera mladých, ktorý otvoril cestu mládežníckej svätosti, ponúkol výchovný štýl, ktorý je zároveň aj duchovnosťou, prijal od Ducha Svätého charizmu pre modernú dobu.

Pri dvojstom výročí jeho narodenia som mal radosť, že som sa mohol stretnúť so saleziánskou rodinou zidenou v Turíne, v Bazilike Panny Márie Pomocnice, kde sú uložené telesné ostatky zakladateľa. Týmto posolstvom sa túžim opäť s vami zjednotiť vo vzdávaní vďaky Bohu a zároveň vám pripomenúť podstatné aspekty duchovného a pastoračného dedičstva dona Bosca, ako aj povzbudiť vás, aby ste ich prežívali s odvahou.

Taliansko, Európa i svet sa za týchto posledných dvesto rokov v mnohom zmenili, ale duša mladých nie: aj dnes sú chlapci a dievčatá otvorení životu a stretnutiu s Bohom a s druhými, ale mnohým z nich hrozí znechutenie, duchovná chudokrvnosť, odsunutie na okraj.

Don Bosco nás v prvom rade učí, aby sme sa nezostali iba prizerať, ale aby sme išli do prvej línie, aby *sme ponúkli mladým integrálnu výchovnú skúsenosť*. Táto skúsenosť, pevne zakorenená v duchovnej dimenzii, zapája rozum, city a celú ľudskú osobu, ktorá je vždy vnímaná ako Bohom stvorená a milovaná. Z tohto sa rodí nefalšovaná ľudská a kresťanská pedagogika, animovaná preventívnou a všetkých zahŕňajúcou starostlivosťou, osobitne voči mladým z ľudových vrstiev a okrajových skupín spoločnosti. Týmto mladým ponúka aj možnosť vzdelania a získania remesla, aby sa stali dobrými kresťanmi a čestnými občanmi. Don Bosco v práci na morálnej, občianskej a kultúrnej výchove mladých konal pre dobro osôb i občianskej spoločnosti, podľa projektu človeka, ktorý spája radosť, štúdium a modlitbu, alebo ešte ináč prácu, náboženstvo a čnosť. Podstatnou súčasťou takejto cesty je dozrievanie v povolání, aby každý prijal v Cirkvi konkrétnu formu života, ku ktorej ho povoláva Pán. Táto široká a náročná výchovná vízia, ktorú don Bosco zhrnul do motta „*Da mihi animas*“, uskutočnila to, čo dnes vyjadrujeme heslom «vychovávať evanjelizovaním a evanjelizovať vychovávaním» (Kongregácia pre klérus, *Všeobecné direktorium pre katechézu*, 1997, č. 147).

Charakteristickou črtou pedagogiky dona Bosca je láskavosť, ktorú chápeme ako lásku prejavenu a vnímanú, v ktorej sa ukazujú sympatia, city, pochopenie a účasť na živote druhého. On potvrdzuje, že vo výchovnej skúsenosti nestačí iba milovať, ale je nevyhnutné, aby sa láska vychovávateľa prejavila v konkrétnych a účinných gestách. Vďaka takejto láskavosti zažili mnohé deti a mladí v saleziánskych prostrediach intenzívnu a zdravú citovosť, veľmi dôležitú pre formovanie osobnosti a pre životnú cestu.

Do tohto rámca patria aj *d'alšie charakteristické črty* výchovnej praxe dona Bosca: rodinné prostredie; prítomnosť vychovávateľa ako otca, učiteľa a priateľa mladého človeka, vyjadrená klasickým termínom saleziánskej pedagogiky – asistencia; atmosféra radosti a sviatku; široký priestor venovaný spevu, hudbe a divadlu; dôležitosť hry, ihriska pre rekreáciu, výletov a športu.

Takto môžeme zhrnúť výrazné črty jeho osobnosti do nasledovného tvrdenia: prežíval úplné oddanie sa Bohu v úsilí o spásu duší, a svoju vernosť Bohu a mladým realizoval v jedinom akte lásky. Tieto postoje ho dovedli k tomu, aby „vyšiel von“ a urobil odvážne rozhodnutia: voľba venovať sa chudobným mladým, s úmyslom založiť široké hnutie chudobných pre chudobných; a rozhodnutie rozšíriť túto službu aj za hranice jazyka, rasy,

kultúry a náboženstva, a to vďaka neúnavnému misijnému impulzu. Uskutočnil tento projekt v štýle radostného prijatia a sympatie, v osobnom stretnutí a v sprevádzaní každého.

Bol schopný vzbudiť spoluprácu svätej Márie Dominiky Mazzarellovej a laických spolupracovníkov, čím dal vznik saleziánskej rodine, ktorá ako veľký strom prijala a rozvinula toto jeho dedičstvo.

V skratke, don Bosco prežíval veľkú pasiu pre spásu mládeže, prejavoval sa ako hodnoverný svedok Ježiša Krista a geniálny ohlasovateľ jeho evanjelia, v hlbokom spoločenstve s Cirkvou, osobitne s pápežom. Žil v neustálej modlitbe a v spojení s Bohom, mal silnú a nežnú úctu k Panne Márii, ktorú vzýval ako Nepoškvrnenú a Pomocnicu kresťanov, a dostával mystické skúsenosti a dar zázakov v prospech svojich mladých.

Aj dnes sa saleziánska rodina otvára pre nové výchovné a misijné hranice tým, že kráča cestami nových prostriedkov spoločenskej komunikácie a aj cestami medzikultúrnej výchovy medzi národmi rozličných náboženstiev, alebo v rozvojových krajinách, alebo na miestach migrácie. Výzvy Turína devätnásteho storočia nadobudli globálne rozmery: modloslužba peňazí, sociálne rozdiely, ktoré plodia násilie, ideologická kolonizácia a kultúrne výzvy mestského prostredia. Niektoré aspekty sú viac späté so svetom mladých, ako napríklad rozšírenie internetu, a teda si žiadajú odpoveď od vás, synov a dcér dona Bosca, ktorí ste povolani pracovať a pri tom vnímať okrem rán aj zdroje, ktoré Duch Svätý vzbudzuje v tejto situácii krízy.

Ako saleziánska rodina ste pozvaní, aby ste *oživili charizmatickú tvorivosť* tak vo vašich výchovných dielach, ako aj mimo nich a s apoštolským nasadením sa vydali na cesty mladých, zvlášť tých na perifériách.

«Pastoráciu mládeže – v tej podobe, v ktorej sme ju boli naučení robiť – zasiahli spoločenské zmeny. Mladí vo svojom vlastnom prostredí často nenachádzajú odpovede na svoje neistoty, potreby, problémy a zranenia. Pre nás dospelých nie je ľahké trpezlivo ich počúvať, chápať ich úzkosti a požiadavky, naučiť sa hovoriť s nimi jazykom, ktorému rozumejú» (Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium*, 105). Ako vychovávateľia a ako komunity nájdime spôsob ako ich sprevádzať na ich životnej ceste, aby sa cítili šťastnými, že môžu prinášať Ježiša do každej ulice, na každé námestie, do každého kúta zeme (porov. *tamtiež*, 106).

Don Bosco nech vám pomáha, aby ste *nesklamali hlboké ašpirácie mladých*: potrebu života, otvorenosti, radosti, slobody, budúcnosti, túžbu spolupracovať na budovaní spravodlivejšieho a bratskejšieho sveta, na rozvoji všetkých národov, na ochrane prírody a životných prostredí. Podľa jeho príkladu im pomôžte nadobudnúť skúsenosť, že iba v živote

v milosti, to jest v priateľstve s Ježišom, je možné naplno realizovať najautentickejšie ideály. Majte radosť sprevádzať ich pri hľadaní syntézy medzi vierou, kultúrou a životom, vo chvíľach, kedy robia dôležité rozhodnutia, kedy sa snažia interpretovať komplexnú realitu.

Zvlášť dávam do pozornosti *dve úlohy*, ktoré nám vyplývajú z rozlišovania o situácii mladých: prvá úloha spočíva vo *výchove k jazyku nových komunikačných prostriedkov a sociálnych sietí, podľa kresťanskej antropológie*. Tento jazyk do hĺbky formuje kultúrne kódy mladých, a teda pohľad na ľudskú i duchovnú realitu. Druhou úlohou je *podporovať rozličné formy sociálneho dobrovoľníctva*, nepoddajúc sa ideológiám, ktoré nadradujú trh a produkciu nad ľudskú dôstojnosť a hodnotu práce.

Byť vychovávateľmi, ktorí evanjelizujú, je darom prírody a milosti, ale je to aj ovocie *formácie, štúdia, reflexie, modlitby a askézy*. Don Bosco hovorieval mladým: «Pre vás študujem, pre vás pracujem, pre vás žijem, pre vás som ochotný obetovať aj svoj život» (*Saleziánske stanovky*, čl. 14).

Dnes viac než kedykoľvek predtým, zoči-voči tomu, čo pápež Benedikt XVI. viac krát spomenul ako «naliehavú potrebu výchovy» (por. *Lettera alla Diocesi e alla città di Roma sul compito urgente dell'educazione*, 21 gennaio 2008), vyzývam saleziánsku rodinu, aby podporovala účinné výchovné spojenectvo medzi rozličnými cirkevnými a laickými organizáciami, aby sme s rozličnými charizmami postupovali spoločne pre dobro mladých na rozličných kontinentoch. Zvlášť upozorňujem na nevyhnutnú potrebu zapájať rodiny mladých. Vskutku, bez hodnotnej pastorácie rodín nemôže byť pastorácia mládeže účinná.

Salezián je vychovávateľ, ktorý v mnohorakých vzťahoch a úlohách *dáva vždy zaznieť prvotnému ohlasovaniu*, veľkej zvesti, ktorá priamo alebo nepriamo nikdy nesmie chýbať a to, že: «Ježiš Kristus ťa miluje, obetoval svoj život, aby ťa zachránil, a teraz žije po tvojom boku každý deň, aby ťa osvietil, posilnil a oslobodil» (Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium*, 164). Byť vernými žiakmi dona Bosca si žiada obnoviť *rozhodnutie katechizovať*, o čo sa on neustále snažil, a dnes to chápeme v zmysle novej evanjelizácie (por. *tamtiež*, 160-175). Táto evanjelizačná katechizácia má mať v saleziánskych dielach prvoradé miesto, a má sa realizovať s pedagogickou i teologickou kompetentnosťou, i s jasným svedectvom vychovávateľa. Vyžaduje si postup, v ktorom sú prítomné počúvanie Božieho Slova, prístupovanie k sviatostiam, zvlášť k sviatosti zmierenia a eucharistii, a synovský vzťah k Panne Márii.

Drahí bratia a sestry saleziáni, don Bosco dosvedčuje, že *kresťanstvo je prameňom radosti*, lebo je evanjeliom lásky. A v tomto prameni – aj podľa saleziánskej výchovnej praxe – nachádzajú radosť a sviatok svoju súdržnosť a kontinuitu. «K tomu, aby sme boli naplno ľuďmi, dospievame vtedy, keď sme viac než len ľuďmi – keď Bohu dovolíme, aby nás vyviedol za hranice nás samých, aby sme obsiahli plnosť pravdy o našom bytí. Z toho potom pramení evanjelizačné úsilie.» (Apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium*, 8).

Očakávania Cirkvi v súvislosti so starostlivosťou o mladých sú veľké; veľká je aj charizma, ktorú Duch Svätý daroval svätému Jánovi Boscovi. V tejto charizme saleziánska rodina pokračuje s nadšeným venovaním sa mladým na všetkých kontinentoch a s prekvitajúcimi mnohými povolaniami ku kňazskému, rehoľnému i laickému povolaniu. Preto vás srdečne povzbudzujem, aby ste si dedičstvo vášho otca a zakladateľa osvojili s evanjeliovou radikálnosťou, ktorá mu bola vlastná v myslení, slovách i v konaní, a s primeranou kompetentnosťou a veľkodušným postojom služby *ako Don Bosco s mladými a pre mladých*.

Vo Vatikáne, 24. júna 2015

Slávnosť Narodenia svätého Jána Krstiteľa

Franciscus